

In prim-plan, Carmen Petrescu (Liz) și Valentin Uritescu. In planul doi, Florin Măclaru

torul" spectacolului, pentru că, deși aceștia apar ca personaje adiacente (problema etică fiind aceea a tovarășului director Feneșan, a soției sale, Meri, și a fiului lor, Alexandru), de fapt, adevăratele prim-planuri ale textului și, desigur, ale spectacolului sînt tocmai Liz și Bazil.

Ceea ce impresionează, de pildă, la Valentin Uritescu este tocmai gama bogată de mijloace scenice pe care le posedă. Tristetea secretă a omului care vede adevărul este înțreținută de Valentin Uritescu nu numai prin tehnica pauzei, prin așa-zisele replici mute, ci și prin modalitățile tradiționale ale comediei. Stîngăcia lui comică conține o mare durere. Privirea, gestul, capătă, la Valentin Uritescu, un balans original între plînsul surd și risul zgomotos.

Rolul foarte greu, niciodată liniar, al actriței Carmen Petrescu a fost bine dus pînă la capăt. Ușoarele stridente aparțin mai degrabă textului decît actriței, care are acel simț special ce face legătura dintre lumea scenei și aceea a spectatorilor. Ea știe să joace un rol, dar și să se joace, pe sine însăși, în rol.

Ca întotdeauna, Eugenia Balaure își stăpînește, cu demnitate profesională, personajul. Meri este, prin Eugenia Balaure, un personaj autentic, care, conform destinului său, este dezvăluit pînă la prăbușirea în sine, pe măsură ce adevărul vieții i se relevă.

Mai puțin interesați ni s-au părut tatăl și fiul, în interpretarea actorilor Traian Părlog și Florin Măclaru, poate, pentru că rolurile

nu le-au oferit elementele necesare unei reale întreprinderi actoricești.

Recenta premieră absolută de la Piatra Neamț nu este, însă, expresia absolută a posibilităților trupei de actori, nici ale regizorului, nici chiar ale autorului.

Paul Tutungiu

TEATRUL DRAMATIC
„BACOVIA” DIN BACĂU

24 DE ORE DIN VIAȚA UNUI GENIU

de Mihai Sabin

Data premierei : 15 septembrie 1977.

Regia : CRISTIAN PEPINO. Scenografia : DECEBAL SCRIBA. Ilustrația muzicală : CBISTIAN PEPINO.

Distribuția : DUMITRU LAZAR-FULGA (Ginju) ; MONICA BOBDEIANU-FULGA (Olga) ; ROMEO MUȘTEANU (Iulian) ; CONSTANȚA ZMEU (Melania) ; CONSTANTIN MANEA (Răcaru) ; FLORIN BLĂNĂRESCU (Bunescu) ; MIRCEA CREȚU (Titus).

Punînd în scenă această piesă a regretatului poet Mihai Sabin, băcăuanii nu au împlinit numai un pios act în memoriam ; ei au făcut și o foarte bună alegere repertorială, pentru deschiderea — în actualitate — a stagiunii. Într-adevăr, *24 de ore din viața unui geniu* este un eseu dramatic care se ocupă de statutul omului în societatea noastră socialistă, de relația dintre personalitatea proeminentă și grupul din care s-a detașat, și pledează pentru frumusețea lumii așa-zis anonime, lumea celor care, undeva, în provincie, se realizează prin fapta modestă, dar demnă. Teatrul care abordează problemele conștiinței cunoaște, în literatura noastră nouă, o reală dezvoltare ; mai puțini scriitori se raliază, însă, la formula esului dramatic. Mihai Sabin a optat pentru teatrul eseistic, poate și pentru că, după o experi-

ență fructificată în câteva volume de poezie, obișnuit cu metafora, deci, cu înțelesurile exprimate lapidar, s-a simțit mai la îndemână într-o astfel de modalitate a dramei. Pentru cine a urmărit drumul în dramaturgie al poetului Mihai Sabin — debutul pe scena Teatrului din Bacău, în stagiunea 1973—1974 (*Totul într-o noapte*), piesele tipărite (*Întoarcerea lui Ulyses* și *Adio, doctore*), cărora li se adaugă *Baricada bătrînilor fericiți* și manuscrisul recent descoperit, *Final de mare montare* — este clar că acest scriitor evolua către o dramaturgie originală, condamnând conformismul, osificarea și raporturile false dintre oameni.

Titus, geniul din piesa în premieră la Bacău, trăiește drama celui ce-și descoperă, brusc, imperfecțiunea, bă, mai mult, faptul că viața îi poate oferi și o altfel de ipostază, o altfel de relație cu semenii. Titlurile de profesor doctor și de academician, atât de amețitoare atunei cînd le etalezi în provincie, îl mortifică, îi creează sentimentul că a devenit obiect de muzeu, un exponat fixat într-o vitrină. Cadrul ales este chiar un muzeu de științe naturale, în care predomină păsările împăiate și fluturii, mai ales fluturii. Muzeograful, colecționari prin profesie, etnomologi, sînt concurați, la rîndul lor, de un foarte interesant personaj, doctorul Bunescu, de asemenea colecționar conștiințios; dar speciile pe care le caută el sînt altele: „Am o marc slăbiciune pentru persoanele care au reușit în viață”, declară acesta.

Sosirea vestitului Titus, a acestui „norocos”, cu o strălucită carieră științifică, este un eveniment. Invitația pe care directorul muzeului i-o face savantului Titus, pentru „24 de ore în provincie”, se transformă într-o luptă între așa-ziișii nerealizați, pe de o parte, și personalitatea de prestigiu internațional, pe de alta. De fapt, Titus venise nu pentru a-și etala, în fața colegilor de facultate, laurii de om ieșit din comun, ci pentru a încerca să refacă o legătură sentimentală, întreruptă nemotivat, între el și Olga. Încercarea nu reușește, viața a răsturnat relațiile, a modificat punctele de vedere. Pentru că toți, celălalt muzeograf, Gînju, sau doctorul Bunescu (care se intitulează și el „un fel de muzeograf”), sau Olga, sau chiar cel care-l invitase, fostul său coleg de facultate, Iulian, adică, acum director, păstrează un ton de agresivitate politicoasă, uneori cinică. Titus Bujoreanu — autor de lucrări traduse în zece limbi și viitor academician, cum îl numește, ostentativ, Gînju — asistă, astfel, neputincios, la demistificarea sa, la „influturarea” sa. „Ceea ce vedeți, spune Gînju, sînt fluturii. Ei trăiesc numai 24 de ore. Larva fluturului se numeșteomidă...”

Dar Sabin nu rămîne numai la accepția metaforică a noțiunii de fluture, ci lărgeste sensul ei în plan uman, dealtfel, reușind să obțină efecte interesante. „Nu e de ajuns să înțelegem că fluturii pot fi diurni și crepusculari. Mai trebuie să înțelegem că viața lor, de 24 de ore, cuprinde și toate ezităriile,

și toate speranțele — comentează Titus. Se pare că această descoperire am făcut-o astăzi, pe cînd încercam să fiu fluture”. Sabin merge mai departe cu investigația sa etică și ajunge pînă la negarea sau, mai bine spus, recalificarea valorilor morale. Este vorba de sentimentul invidiei, prezent în relația personajelor cu evasirealizatul Titus. „Crezi că invidia este neapărat un sentiment urît?” — întreabă Iulian. Răspunsul lui Titus, negativ, creează piesei un suport filozofic nou, al generozității createoare, al înțelegerii umane asupra individului social, luat ca întreg, judecat nu printr-o anume faptă, ci prin rezultatul tuturor faptelor sale. Invidia este considerată și ca un posibil element motor în mecanismul afirmării personalității, și nu, neapărat, ca o soră a detestabilului sentiment care este ura între semeni.

Tînărul regizor Cristian Pepino a încercat să înfățișeze pe scenă, odată cu dezbaterea etică, și evoluția personajelor, de la o stare de conștiință la alta, de la o realitate în sine la altă realitate, pentru sine. Tentat de posibilitatea comediei — pe care, dealtfel, autorul n-a exclus-o — Cristian Pepino a rămas la țărnul dramei; nu, însă, fiindcă n-ar fi avut suficientă imaginație pentru a traversa tot teritoriul ei, ci pentru că tovarășii săi de drum, actorii, nu s-au dovedit suficient de inspirați, cel puțin, în seara cînd am văzut noi spectacolul. Mircea Crețu, în rolul savantului Titus, rămîne străin de drama reală a personajului. Ce folos că Sabin construiește spectacolul de teatru în fața spectatorului, dacă Romeo Mușețeanu nu poate alterna, pe scenă, rolul actorului, cu rolul de director romantic? Gînju este întruchipat patetic și nenuanțat de Dumitru Lazăr-Fulga. Constanța Zmeu și Constantin Manea își profesază, însă, cu discernămint meseria de actor, iar Florin Blănărescu sugerează, în rolul doctorului, un machiavelic colecționar de destine.

Paul Tutungiu

